

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja
* pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „po-
lanicah“ se plačuje za navadno tristočno
vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10
soljov v Gorici pri Paternoliju in So-
harju; v Trstu v tobakarnicah „Via del
Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo pod naslovom: Ured-
ništvo oziroma upravnijstvo v Pater-
nolijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi
se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno
frankujejo. — Delalcem in drugim ne-
premožnim se naročnina zniža, ako se
oglasijo pri uredništvu.

Nova organizacija pripravnic

za učitelje in učiteljice na javnih ljudskih šolah
Avstrije.

(Vpeljana z raspisom c. k. naučnega ministerstva dne 26. maja 1874.)

Ker je velike važnosti za učečo se mladino in tu-
di za starše, da bolje natančno poznajo novo organiza-
cijo pripravnic, katero smo omenili v dopisu iz Gorice
v zadnjem listu, se nam zdi jako potrebno, da nekatere
bolje važne odstavke te postave priobčimo.

§. 3. te nove osnovne postavbe pravi, da učni jezik
na pripravnicah, kolikor deželne postave kaj drugega ne
zahtevajo, odločuje ministerstvo po predlogu deželne
šolske oblasti (dež. šolskega sveta.)

Kder je potrebno naj se da prilika učencem, da
se navadijo tudi kakega drugega deželnega jezika tako,
da morejo podučevati v njem.

§. 4. Vsaka popolnoma urejena pripravnica ob-
staja redoma iz 4. tečajev in iz vadnice, po okolišnih
tudi iz enega tečaja za pripravljajne (Vorbereitungscurs.)
Število učencev na pripravnicah in vadnicah ne sme biti
čez 40, v tečaju za pripravljajne pa ne čez 50. — Na tem
zadnjem tečaju so dopuščene tudi paralelke, na vadni-
ci pa ne; kedar in kako se imajo vpeljati in obziroma de-
želni jeziki v omenjene paralelke, odloči minister v po-
razumu z dež. šolskim svetom.

Da se odgoj učitelji, je dopuščena osnova tudi
takih pripravnic, ki obsegajo nekatere dele popolnih pri-
pravnic, posebno pa se zamorejo vpeljati tačaji za
pripravljajne (Vorbereitungsclassen) tudi na drugih ljud-
skih šolah. — Pri teh so dopuščene paralelke in veljajo
za nje tiste odločbe, katere veljajo za dotične enake
razrede na popolnih pripravnicah.

§. 5. Poduk v pripravnem tečaju in sploh na pri-
pravnicah in posebnih tečajih je brezplačen. Glede plača-
nja solnine na državnih vadnicah odloči minister z obzi-
rom na okoliščine šolskega kraja.

§. 6. Glede šolskega leta, semestrov in počinic
na vseh teh šolah veljajo odločbe za c. k. srednje šole.

§. 7. govori ob osnovi javnih in privatnih šol
in ima to važno določbo:

Po državi osnovane šole so javne in je smejo obi-
skovati vsi brez razločka glede vere, samo da dokažejo
zadostno po postavi tirjavo zmožnost.

§. 8. Potrebna zmožnost za sprejem v pripravnico
se more doseči v za ta namen osnovanih priprav-
ljalnih tečajih, (Vorbereitungsklassen) v

mestjanskih šolah (Bürgerschulen), na spodnjih gimna-
zijah in na spodnjih realkah. Pred vsem je potrebno
za sprejem, da je kandidat dobro podkovan v računstvu
in da dobro pozna učni jezik (Tüchtige Vorbereitung
in der Unterrichtssprache und im Rechnen.)

§. 9. Glavni namen pripravljalnega tečaja (Vor-
bereitungsklasse) je, da se učenci prav dobro nauče jezi-
ka in da postanejo popolnoma vešč v računstvu. (Tüch-
tige Sprachbildung u. Sicherheit im Rechnen.) Učenci
se imajo oglasiti za sprejem pisмено ali ustmeno pri
dotičnem ravnateljstvu. Za sprejem so potrebne te-le
lastnosti: a) Dovolitev 14. leta, b) fizična krepkost in
pravna neomadeženost, c) spričevalo dovršene ljudske
ali mestjanske šole. — Pri sprejemu se najprvo ozir jem-
lje na tiste prosilce, ki so dovršili mestjanske šole z do-
brim uspehom; drugače je merodajna vrsta naznanila.
Učenci, katere spozna učiteljska konferenca po prvem
trimestru za nesposobne, se morajo odstraniti.

NB. Učenci, ki so zmožni in napredujejo, dobe št-
pendije in bodo sploh zdržavani od države ves čas, do-
kler dovršijo študije (tako smo zvedeli po v tem obzir-
podučeni osebi. Ured.) §. 10 do 12 govori ob učnem
načrtu, namreč kaj, kako in koliko vsake materije se
ima predavati. — §. 13 določuje preskušnje in spričeva-
la ter se glasi: V tistih pripravljalnih tečajih, ki so sve-
zani z pripravnicami na učitelje in učiteljice, bo konec
šolskega leta rodna preskušnja, katere v slučaju prestopa
v pripravnico nadomestuje sprejemno preskušnjo
za I. leto pripravnic. Pri klasifikaciji se ima obzir
jemati tudi na zadržanje in delovanje mej letom, redi iz
pisanja, risanja, petja, igranja na gosli in telovadbe
pa se imajo le z obzirom na skozletno delovanje in na-
predovanje vpisovati v spričevala.

Tisti učenci pa, ki so dovršili pripravljalni tečaj
naslonjen na kako drugo šolo (tudi na deželi) dobe sprič-
evala na podlagi svojega delovanja mej šolskim letom
in šolske klasifikacije, ampak taka spričevala ne da-
jo pravice za vstop v pripravnico brez poprejšnje spre-
jemne preskušnje.

§. 14. govori o sprejemanju v pripravnice za uč-
telje in učiteljice in se glasi: Kdor hoče biti sprejet
v prvo leto pripravnic, mora dokazati dovršeno 15.
leto, fizično krepkost, pravno zadržanje in postavno tir-
javo predodgojo. Zraven tega je želeli nekoliko muzi-
kalične znanosti.

Dokaz primerne predodgoje ali zadostne znanosti
se vrši po natančni sprejemni preskušnji, oziroma po
konečni šolski preskušnji omenjeni v §. 13. — Redno spre-
jemanje učencev se vrši neke dneve pred začetkom šol-

skega leta. Ravnateljstva imajo za to skrbeti, da se spre-
jemni dnovi na posoben način in a pravem času javno
naznanijo. Naznanila oziroma prošnje za sprejem se da-
do ustmeno ali pisмено dotičnemu ravnateljstvu. Prošnji
s mora pridjati: a) zadnje šolsko spričevalo, b) krstni
list, c) spričevalo popolnega zdravja. Dispense glede
tirjane starosti niso dopuščene. — Mej šolskim letom nij
redno dopaščeno sprejemanje učencev, vendar pa se to
izjemoma lahko zgodi po učiteljski konferenci. Spreje-
manje izvanrednih učencev je prepovedano.

Sprejemni izpit za prvi razred pripravnic se raz-
tegne na sledeče predmete: Religija, učni jezik, geogra-
fija in zgodovina, računstvo, geometrija (geometrische
formenlehre), naravoslovje.

Gledé predmetov se imajo staviti tako zahtove, ka-
tere so primerne naučni nalogi pripravljalnega tečaja
(Vorbereitungsclassen.) Iz učnega jezika in računstva je
treba napraviti ustmeni in v pismoni izpit, iz vsih dru-
zih predmetov pa samo ustmeni. —

Zarad sprejema odloči učiteljska konferenca na
podlagi rezultatov narejenih preskušenj.

§. 16. Če prosilec za sprejem dokaže kako višjo
predodgojo (Vobildung) in postavna leta, tako ga učiteljs-
ka konferenca lahko sprejme v kak višji razred pri-
pravnic. Vendar pa je treba po strogem izpitu prepri-
čati se, da ima prosilec potrebne znanosti v taki meri,
da nij dvomiti nad njegovim napredovanjem. Prosilec,
kateri se skažejo se spričevalom zrelosti (maturu) kake
srednje šole, se sprejmejo brez vsake sprejemne preskuš-
nje v najvišji razred pripravnic.

§§. 17, 18. obravnavata naučni načrt, iz katerega
posnamemo samo važno naredbo o hospitiranju in o
šolskih vajah. Vse leto hospitirajo (poslušajo) priprav-
niki na vadnici, v prvem semestru po eno, v drugem
pa po 2 uri na teden. Hospitaliranje, poslušanje uče na
vadnici začne s prvim razredom in nadaljuje skoro vse
razrede. Po mogočesti ima hospitalirati posebno v za-
četku vsak razred pripravnic v enem samem razredu
vadnice. Učenci morajo podučevanje natanjko opazovati
in si vse opazke zapisati. Pripravnik mora čez vsako
tako uro izdelati kratek popis kako učitelj vadnice po-
dučuje. — Ti popisi so podlaga razgovorom, (Hospitalir
conferenz) ki se morajo držati vsak teden enkrat po eno
uro. — To konferenco vodi ravnatelj in morajo biti pri
njej navzočni: učitelj splošne metodike na pripravnici, po-
tem dotični učitelji vadnice in v drugem semestru tudi
vsakikrat učitelj sprejelne metodike elementarnega
razreda.

LISTEK.

Francesco Petrarca.

Spis. o njegovej petstoletnici

Franjo Zakrajšek, Nabrežinski.

(Dalje.)

8. Čeravno mu je v Avinjonu krasotica (njeno
ime nij prišlo do nas) povila sina i hčer, vendar ne
da bi ga bila ljubezen do Lavre le količkaj minila; še
le s čedalje hujšimi plameni je gorela v njegovih prsih.
Zato sklene l. 1337 preseliti se v samotno dolino „Val-
chiusa“, vsled pesnij i drugih spisov, katere je tukaj
zložil, zelo imeniten kraj. Polne duše iščejo samote,
črte imetjelovstva i posvetni šunder po mestih, kder
zeva grozovita praznosta oskrnjajoča, višim občutkom
i mislim posvečenega duha se svojo morilno vsednostjo.

Tukaj - piše - sem zložil pesni o mladenških mojih
mukah, katerih me je sedaj sram. — Petrarca torej rav-
no teh pesnij, koje so mu pridobile neusahljiv vene
slave, še v čisljih imel nij. Znano je, da so ga v Rimu
javno pred ljudstvom, ki je vpilo: „Viva il Campidoglio,
erviva il Poeta!“ ovenčali slovesno z lovoričnim vencem;
a ta čast ga je doletela zavoljo druge veče peseni
„Africa“. Še le pozneje, ko je videl svoje pesni (kate-
rih ga je bilo sram) toliko povzdignene in občudovane,
pisal je o njih:

S' io avessi pensato che si care
Fossin le voci de' sospir miei in rima,
Fatte l' avrei dal sospir mio prima
In numero più spesse, in stil più rare."

To je pa menda ravno velika sročja, da jih Petrar-
ca nij toliko cenil, ali prav za prav, da nij z njimi bil
prepriden; zakaj brž ko ne bi jim bil vzel ono narav-
no samoobsebnost, vsled katere toliko slujejo po vsem
omikanem i čutečem svetu. Ali to je lirika, to so mi-
sli, to je pesniška dikcija! Tu nij samo onih medmetov,
ah, oh, jojmene, ki so prav za prav le govoreča sprič-
evala miseljska uboštva. S takimi lišpajo nekateri
svoje pesni, ali ker jim je suša v glavi, ali ker prema-
lo i preplitvo čutijo. Kedor ne gori, ne užiga. Le
kedor prav čuti, zna ubirati najboljše skrite srčne stru-
ne v ptujih prsih. Zraven tega mora pa biti pesnik
tudi učen, ne zato, da neposrednje uči v svojih pesnih
(taka poezija še nij mogoče), marveč, da si odpre v
znanostih bogate vire, iz kojih more zajemati pomočkov
služečih mu na pravem mestu. Nij torej bolj smešne-
ga na svetu, ko, če kedo trdi, da pesniku nij treba
učenosti, češ, da mu prijde to tako. Ta hudobni sta-
vek zapeljuje nekatere mladenče učeče se, ako imajo
tudi žilo toliko slaveno, da vsled onega in v neki pre-
napetej domišljivosti prekoristne nauke zanemarijajo.
Ravno kedor ima žilo, ta naj bi se tem marljiveje učil,
pa tudi iskal uže zgodaj spoznavati seže i svet. Saj,
če ima v resnici ono zmožnost, bo potem zdatneje kori-

stil. Kar pogledjmo Homera, ali prav za prav one gr-
ške pesni, katerim se prilaga ono ime, pogledjmo, pra-
vim njega, ki je zvan druga narava. Homer je teolog,
filozof, historik, zemljeznaneec, naravoslovec, kipar, ma-
lar itd. Petrarca, da o drugih molčim, nij bil samo
poet; on je bil tudi modrijan, govornik, arheolog, zem-
ljeznaneec, politik. Toliko političnega upliva je imel,
da je s papeži občeval, kralje, cesarje spodbadal, in v
slavnem znanji živel z najbolj imenitnimi prvaki. taci-
h, ki preradi spregledajo v lirčnih pesnih celò še, kar je
nespameti sijajno podobno, češ, da sme lirik govoriti
ravno kakor preopit človek. To, če nij redko, pa je
brez dvombe celò smešno. Ja, gotovo je tudi v poe-
ziji ostra logika, ki pa prilaga na videlo drugače ka-
kor v prozi. Kako se ima obelodaniti, to nareka pe-
sniku deloma njegova zmožnost, deloma pa tudi obsto-
ječa pravila.

Tukaj sem nekoliko govoril gledé na glasovito
Petrarcovo zbirko: „Canzoniere“. Pozneje bom še ob-
širneje o njen.

9. Leta 1348. je gospodinjala po Evropi strašan-
ska kuga, o katerej imamo več žalostnih popisov. Lav-
ra, uteleseni ideal našega pesnika, je bila, ona izmej
prvih njenih žrtev. Izgubil je Petrarca življenja svojega
solncea s to žensko. Kako bridka je takojšnja izguba,
naj sam opiše: „Laura, illustre per le sue virtù, e
lungamente co' miei versi celebrata, apparve per la
prima volta agli occhi miei nell' età mia più fresca l' an-

V drugem semestru morejo pripravniki tudi pomagati pri poduku, njih naloga pa je le bolj pazenje na red v šoli.

Šolska vaja (Schulpraxis) se vrsti precej z v III. razredu obravnavani specijelni metodiki elementarnega razreda, po tem v IV. razredu z pri posameznih učnih predmetih nadaljevanim poučevanjem specijelne metode in se bode skoro celo leto posredovala: a) po pripravljalnih razgovorih, b) po praktičnih vajah pripravnikov v vadnici, c) po pogovorih, (razgovorih ob opazovanju v poučenih razredih).

V pripravljalnih razredih se določi pod predsedništvom ravnatelja v navzočnosti učitelja za specijalno metodiko in učiteljev na vadnici načrt za 1 teden za praktične vaje, katere se nanašajo na poučevanje na vadnici. Pri tem je treba to paziti, da posluje v tistem času po mogočnosti dosti pripravnikov in da ima vsak pripravek svoj letom dovolj prilike praktično vaditi se v vseh oddelkih in se z predmetom enega in istega obsega dalje ko je mogoče pečati. Pripravniki naj se za praktične vaje tudi pismeno pripravljajo.

Poskusi v poučevanju naj bodo skupni pod vodstvom vadniških učiteljev, kateri so tudi dolžni, da na konec pripravnikom tudi svoje opazke in misli povedo. (3 ure na teden.)

Vsak teden so tako poskusi v pričo vseh pripravnikov pod vodstvom ravnatelja in v navzočnosti učitelja specijalne metodike, kakor tudi dotičnega vadniškega učitelja (2 uri na teden.)

Ta poskusna prodavanja imajo priti v razgovor konec tedna, pri katerem sodelujejo vsi pripravniki in dotični učitelji. Na to sejo naj se oklene še razgovor o najvažnejših šolskih dogodbah minolega tedna v ta namen, da se pripravniki v šolsko odgojo in upravo praktično vvedejo, in da se seznanijo z dolžnostmi učiteljev (pripravljalne in nasledovalne razgovore 2 uri na teden.) Kder razmere dopuščajo, naj pripravniki pod vodstvom učiteljev tudi druge ljudske šole v bližini obiskujejo.

Od telovadbe sme le ravnatelj na podlagi zdravniškega spričevala oprostiti in to le tako, da pripravnik sicer ne sodeluje pri vajah, toda navzočen mora biti in se teoretičnih vaj deležiti.

Iz učnega načrta je še omeniti § 32, kateri zapoveduje, da se imajo pripravniki VI. leta po mogočnosti seznaniti z organizacijo vrtov za otroke in otročjih šol. Tudi imajo dež. šolske oblasti za to skrbeti, da vsi preparandi dobijo potreben poduk v plavanju. Po tem zapopada tudi § 50 nekaj važnega, ondi namreč, kder pravi, da čisto predavalno poučevanje, narekovanje, kakor tudi mehanično učenje se na pamet naj se po vsakem načinu opusti.

Nadalje je tudi § 53 važen, ker zapoveduje, da mora imeti vsaka pripravnica svoj kos zemljišča da se v njem vadijo pripravniki v poljedeljskih delih (Schulgarten), katerega vrta oskrbovanje je skrb učitelja za poljedelstvo. — § 55 zapoveduje da ima ravnatelj za to skrbeti, da so pripravnikom posamezni šolski prostori ves dan odprti, da lahko v njih delajo, se vadijo v raznih rečeh in čitajo privatne knjige. Po mogočnosti se more napraviti tudi delavnica za napravljene učnih pripomočkov iz lesa, ila, kartona i.t.d. v kateri delalnici naj se učencem podeljuje tudi uk vrezanji in drugačnem napravljenu raznih form. — § 59 prepoveduje učencem udeleževanje pri društvi in tudi osnivanje društev med seboj. Izjeme so mogoče le po dovoljenji deželne šolske oblasti. § 63 pa obravnava eno najvažnejših reči, namreč podpore. Ubogi, pa duševno obdarovani učenci, ki se zavežejo po dokončani skušnji zrelosti 6 let poučevati na javnih šolah, dobijo državne stipendije, katero se podeljuje po dež. šolski oblasti. Prosilci morajo položiti prosbe pri ravnateljstvu in učiteljska konferenca ima glede prosilcev staviti predloge dež. šolski oblasti. —

Stipendisti, ki po dobrem učenju in vedenju pokažejo, da so vredni podpore, uživajo nepretrgano svoje

no 1327, il sesto di di aprile, nella chiesa di Santa Chiara d'Avignone, nell' ora prima del giorno. E nella stessa città, nello stesso mese, nello stesso giorno, e nell' ora prima medesima, fu sottratta a questi occhi, mentre io era a Verona, ignaro ohimè! della mia sorte... Quel castissimo e bellissimo corpo fu sepolto nella chiesa dei Francescani lo stesso di della sua morte, a vespro... Gustai un' amara dolcezza scrivendo in questo luogo, che riveggo sovente, la memoria di tanta perdita, onde rifletta che nulla ha diritto omai di piacermi! — Strupa polna kupica pa nij še bila izpraznena! V taistem letu mu ukrade smrt tudi najdražega prijatelja i zaštitnika kardinala Colonna *).

Kako živo je hrepenel Petrarca po redu v svojej domovini, kder je vladala in osobito v Rimu najhujša anarhija, videlo se je o primerljivi, ko je glasoviti Cola di Rienzo v Rimu proglasil: „il buono stato.“ Ne more se popisati, kako je Petrarco ta dogodek nandševal in vzročil, da je novemu tribunu pa tudi Rimljanom pisal, naj nikar ne omahnejo v hvalevrednem podvzetju.

(Konec prih.)

* Kako neusmiljena je izguba pravega prijatelja, bo skusil i čutil le oni, ki je zmožen to čutiti i ki je izvedel po takej izgubi, kako resničen je uže sicer grški rek: „Oi pleiston ton anthronon kakoj.“

drž. stipendije; v dvomljivih slučajih razsodi jo naznanilo učiteljske konference dež. šolski svet. Stipendije se izplačujejo v 10. mesečnih obrokih proti po direkciji potrjenih pobotnicah. Če kak stipendist pred dovršenjem svoje dolžnosti zapusti svoj stan, mora drž. blagajnici pavirni prejeti podporo. — Učencem pripravljavnih razredov more dež. šolski svet podeljevati podpore. — § 69 govori o dolžnostih ravnatelja in učiteljev; ravnatelj mora namreč poučevati 10 ur na teden na pripravi 20 ur in učitelj ali učiteljica na vadnici 25 ur na teden.

To so glavni §§ zadevajoči zunanjo uredbo učiteljskih pripravnikov; vsi drugi se nanašajo le na učni načrt, o katerem bomo morda pripriliki govorili, če se ne oglasi noben strokovnjak. Nov učni red kaže na vsak način, da je pri nas v Avstriji obveljala praktična sistema poučevanja. — Po 3 letni specijelni metodiki se bodo naši pripravniki v 4. letu le praktično učili po vajah, je pa do zdaj veljala skoro gala teorija, ki nijma gleda dobre metode nobenega uspeha, ker si je moral dozdaj vsak učitelj skoro vstvariti svojo metodo.

Na tej podlagi so osnovane tudi ženske šole in mi v Gorici dobimo še letos tako žensko šolo. — Samo to je obžalovati, da bo ta šola z nemškimi učnim jezikom, kakor smo zadnjič omenili. — Ženske šole pa imajo še oddelek za otročje vrte (Kindergärten), ki so jako dobra naprava za otroke in močno popešujejo elementarni poduk in redoljubje otrok in oddelek za ženska dela. — Nova postava je tedaj prav dobra, naši dobi primerna in se posebno ozira na to, da se po stipendijah in razširjenju pedagoških pripravljavnic po vsej deželi, pomaga prav hitro pomanjkanju učiteljev. — Zatorej se nadejamo odslej boljšega uspeha na najvažnejšem polju ljudskega duševnega in vsled tega tudi materialnega blagostanja.

Dopisi.

V Mirnem 31. julija. (Izv. dop. Premalo moder sem, da bi mogel svetlo raztolmačiti, kedo da je zakrivil, zvezda repatica, dolga šusa, ali kak drugi element ono čudno prikazen, v našej županiji; da prav z lahko vestjo moram pripisovati volitev občinskega zastopa, in ono županstva „Čudnej prikazni“. Da svet zv, kako so se vršile volitve, naj mi bode dovoljeno tukej površno povedati, kako in kaj. — Po dvakratnem pozivu sešlo se je bilo 27. t. m. nekaj čez 60 volilcev na volišče, in volilo se je „redno“ tako, da nekterim je bila volilna pravica odrečena, ker nijso bili v volilni listi zapisani (dasiravno so se o pravem času pri g. tajniku kot davkoplačevalci oglašili) drugim pa, koji so bili v volilno komisijo izvoljeni, po dvakrat voliti pripušeno. Zakaj to, je zastavica. Pred vsem moram pa omeniti, da pri prvi volitvi obč. zastopa (odbora) so bili tudi taki, ki so bili v 26. letih prvokrat na volišči; zaradi tega mislili so, da oni odbornik, koji naj več glasov dobi, postane koj načelnik (župan) in pokazalo se je, da domačin in pošten narodnjak g. Ivan Faganelj uživa naj več zaupanje v občini in to ker izmed 44 volilcev tretje skupščine, dobil je 41 glasov. Pri volitvi župana in podžupana, bil je čuden izid! Kjer poprejšnji gosp. župan Scalettari se je bil pri eni zadnjih sej izrekel, da zaradi lastnih preobilnih opravkov ne more in noče več županovati, bilo je splošno mnenje da g. Faganelj bode naš prihodnji župan; ali glej! skesal se je Scalettari in na skrivnem prevzel kandidature za župana ter se priporočil 3-4 agentom, kateri so za njega se marljivo potezali in tudi zmagali, in voljen je bil v četrto za župana, kar se je koj po prečitanju listkov se streljanjem možnarjev in nabivanjem zvonov v stolpu, vsej soseski na znanje dalo. Nepoštenosti g. Scalettariju ne moremo očitati; da so pa županijski opravi popolnoma zanemarjeni, izvira od druge strani, kar mu tukej prav gorko na sree polagamo, da oni nered in one napake v županijski pisarnici odstrani, ako hoče si še več zaupanje in spoštovanje pri občinskih pridobiti. Nadejamo se, da bode g. župan c. k. okr. glavarju slovesno storjeno obljubo tudi spolnil, in želimo v zmislu dopisa iz Mirnega v sl. Narodu od 21 t. m., da bi mu bila: slovenska narodnost, pravica in sploh obč. interesi nar svetejša dolžnost.

Iz Sela, 3. avgusta (Izv. dop.) V predzadnji št. „Soče“ je zopet en dopis iz črniške županije, katerega sem sicer hotel ignorirati, a ker se dopisnik sam strašno po zobeh bije, s. ne moram kaj, da ga na njegove nedoslednosti opozorim. Vse, kar dopisnik v svojem dopisu navaja, vse date in razložena govori jo le za me. Iz tega dopisa samega bi se dalo lahko dokazati, da je razdelitev pašnikov po enakih delih, kakor je dozdaj dopisnik zahteval, nemogoča; a kaj pomaga slepen o barvah govoriti. Zarad tega hočem v tem obziru molčati in le občinstvo na nedoslednosti mojega nasprotnika opozoriti, katere bi lahko z roko prijel.

V zadnji poslanici piše dopisnik iz Sela mej drugim od besede do besede sledeče: „sicer pa jaz ne trdim, da se mora po enakih delih deliti, temuč zahte vam, da se do pravičnega pride, kakor uže večkrat omenjeni Vrtovinci i. t. d.“ V št. 23. tudi ravno tisti dopisnik z vso resnostjo, da „so Vrtovinci pašnike na enake dele (t. j. na dele enake veljave) razdelili, ter v

25. št. Soče pravi, da pri nas nij mogoče pašnikov drugače razdeliti, kakor v Vrtovinu. Toda je zahteval dopisnik naj prej razdelitev pašnikov na enake dele, zdaj pa pravi da tega nikakor ne zahteva. „O ljuba doslednost, oj kde si doma?“ —

Gospod dopisnik, a nijsem jaz zmira zahteval, da naj se pašniki po vesti in pravici razdelijo? Zakaj se prav za prav pričate? Če sami ne veste, kaj bi radi, zakaj tratite čas s takimi dopisi?

Da si domišljujete, da ste nam marsikakšno zasolili in bi jo nam še zasolili, ko bi prostor pripuščal, tega otročjega veselja Vam nočem nikakor kaliti. Srečen, kdor sladko sanja. En posestnik.

Iz Tolmina, 1. avgusta. (Izv. dopis.) Čital sem, v „Soči“ majhen dopis iz Tolmina, kateri prav širokoustno čitalnico pa tolminske pevce hvali, da se sliši zopet njihov ubrano petje v čitalnični dvorani doneti. Ko bi jih človek osobno ne poznal, bi skoro verjel tem vrsticam, posebno pa, ker so nekdaj kot izvrstni pevci daleč okoli sloveli. Itak se je tudi čitalnica k prvim tedanjim čitalnicam prištevata, ker nas je prav pogostoma s prav lepimi zabavami kratkočasila, k katerim je vsakopet veliko gospode zahajalo, posebno veliko lepih gospodič. Komu neso bili ta čas krasnodoneči glasovi tolminskih pevcev znani? I kateremu gre čast zarad tega? Gospodu Furlaniju, tedanjemu tolminskemu učitelju, katerega je pred nedavnim časom mati zemlja v svoje naročje sprejela. Lehka mu zemljica!

Ta je bil isti, kateri je z velikim trudom neviski zbor osnoval, kateri je pod njegovim vodstvom vrlo napredoval, kateri nam je veliko krasnih več-rov napravil, za kar hvala naj mu bode. Kakor mu je bilo na srečo čitalniško petje, itak je skrbel tudi za cerkveno petje; bil je s kratka ljubljeneč petja.

Mislilim, malo trgov imelo je ta čas tako cerkveno petje, tako ubrane glasove, kakor ravno Tolmin. Da, radi se spominjamo i se bomo še spominjali nam prezgodaj umrlega učitelja.

A, žalibože, kam so pa sedaj naši pevci zabreli, in z njimi tudi čitalnica. Velik korak. A ne misli, dragi čitatelj, korak naprej, nego nazaj. Če prideš te čase kdaj v Tolmin, prijatelj, prosim te, če je ravno nedelja, ne zamudi iti tudi v cerkev rajskega petja poslušat. I kaj boš zaslišal? Nič drugzega, nego raztrgan glas našega učitelja, kateri orglje i vse kar je v njih z svojim grbastim grlom preupije, da si boš skoro mislil, da si na kakem romarskem potu, ob katerem od solnčnih žarkov opečen slepec svojo „kraljico vseh patrijarhov“ prepeva. I kedo je vzrok vsega tega? Naš učitelj g. F. Mesto, da bi pevski zbor zopet skupej spravil, kar je prav lahko, ker fantje i nekateri možje so še vedno za to vneti, in jih vsak večer vsaj pol ure učil, se raji sprehaja. To vam je učitelj! Nij čuda potem, da je tukaj vse propadlo, čitalnica i petje! Kako hočete, da bo lo po tem takim fantje za petje vneti, če nemajo tega, kateri jih k temu spodbuja? Kako se bodo v petji urili, če nemajo za to sposobnega učitelja. Sposoben je uže tudi naš učitelj F., ko bi le hotel. Pa kaj, danes povabi pevce, naj se zberejo v tej in tej dvorani, da bodo kaj peli, kar se tudi zgodi. Prvi večer jih pride točno učiti, drugi večer uže malo pozneje, tretji večer se mu pa uže „keč“!! zakaj, to je znano.

Uže proti meni so se fantje večkrat pritoževali, da jim je prav žal, da nemajo nobenega, da bi jih petje učil, odkar so zgubili ranjega Furlanija. To je znamenje, da fantje imajo veselje do petja, kar tudi jaz popolnoma priznam; le volitelja jim manjka. Tedaj Tolminci na noge, i potezajte se za Vaše čast i dobro ime. Tukej nij treba gledati na osebo, nego na blagor cele občine, da bomo v vsakem obziru napredovali. Če ne, kde bo naša čast!

V Ljubljani, 2. avgusta. (Izv. dopis.) (Kegljanje v čitalnici. — Nova slovenska politična brošura. — Konec šolskega leta. — „Narodno društvo“ — „Slovenec“ — Dr. Bleiweis.)

Pretekli mesec je bilo v tukajšnji čitalnici kegljanje na dobitke na korist „dramatičnega društva“, katero je trajalo 14 dni. Proslanih je bilo pri tej priliki okoli 3300 serij po 20 kr., tako da je kegljanje „dramat. društvu“ 405 gl. čistega denarja doneslo; — gotovo lepa vsota! Politična brošura „Slovenec in državni zbor leta 1873 in 1874“ je dovršena in se ravno razpisilja. Razširila se bode v 5000 iztisih. Namesto da bi bili naši poslanci — kakor je v ustavnih državah navada — letos svoje volilce sklicali in jim o svojem delovanju poročali, so prišli na izvrstno misel, pismeno svojim volilcem račun o svojem delovanju položiti. Ta knjižica, katero najtoplejšje našim rodoljubom in posestnikom priporočamo, se dobi v vseh bukvarnah za 30 kr. Naj nikedo ne zamudi, jo prav marljivo prebirati, da se bode lahko sam prepričal, kde je prava ljubezen do naše slovenske domovine, kde pošteno delovanje za blagor našega naroda in kde hinavščina in nezmožnost. — Včeraj so tukajšnje srednje šole delovanje za leto 1873-4 dokončale. Po navadni slovenskosti v stolni cerkvi so se učenci v različnih razredih zbrali, kder so svoja spričala dobili ter potem razšli, da se bodo po dramesčnih počitnicah zopet sešli in duševno in fizično okrepčani novo delo začeli.

Po stari navadi je izdalo ravnateljstvo tukajšnje c. k. višje gimnazije tudi letos letno poročilo, iz katerega se razvidi, da je bilo koncem šolskega leta 373 učen-

cev na gimnaziji, izmed katerih je 288 Slovencev, 87 Nemcev in 1 Hrvat. Brez privatistov ima 60 učencev prvi red z odliko, 209 prvi, 24 drugi in 27 tretji red, dva nista bila izprašana, 51 jih ima dovoljenje za ponavljanje skusenj iz različnih predmetov. Teda je blizu 85 % zadostovalo trjativam šole, 15 % jih je pa propalo. Izpitu zrelosti se je podvrglo 28 učencev, izpit dostalo le 20. — Poročilo prinaša na prvem mestu nemški sestavek „o kvadratnih enačbah“, katerega je spisal g. dr. Nejedli.

Iz poročila c. k. višje realke povzamemo sledeče date: Koncem leta je bilo na realki 509 učencev, izmed teh 142 Nemcev (?), 145 Slovencev, 6 Hrvatov, 13 Italijanov, 1 Magyar, 1 Francoz in 1 Čeh. Spričalo prvega reda z odliko je prijelo 20, prvega reda 185, drugega 23, tretjega 34 učencev: eden nij bil izprašan, 46 jih more iz posameznih predmetov izpiti ponavljati. Nezadostuje toda terjatvam šole okoli 20 %. Abiturjentov je bilo na realki 12, izmed teh so trije pred izpitom odstopili, pet jih je dobilo spričalo zrelosti, štirje so propali. Poročilo pri naša tudi nemški sestavek „o votlini sodov“, katerega je spisal g. prof. Berbuč.

Politično „narodno društvo“ bode imelo 15. avg. občni zbor, v katerem se bode konstituiralo. Do zdaj je uže precej udov oglašenih, a iz Goriškega, kakor čujem, le malo. Naj se tudi goriški Slovenci v to vseslovensko društvo vpišujejo.

Farovski list, ki si nadevuje „Slovenčev“ ime, polni, kakor morda vidite, svoje prostore samo z grobimi in neotesanimi polemikami proti „Slovenskemu Narodu“ in napada same osebe, od dr. Vošnjaka in Razlaga počeniš noter do biv. ega nadolžnega korektorja „Sl. N.“ Ta klerikalna metoda politikovanja se je uže tudi celo kranjskim duhovnom prignjusila in cele kope „Slovenca“ po pošti nazaj hodi ter so uže njegovi ustanovniki vsa veselje do lista izgubili. Drug drugemu mej seboj nezmožnost in lenost očitajo.

Dr. Bleiweis je bolehav. Brati ne more nič, ker zarad bolnih oči ne vidi. Vendar pak je tako siten in nervozen, da je baje sam „narodni žabi“, Aleševu, diktiral oni članek, ki ste ga ta teden brali, in v katerem strup bruhla na dr. Vošnjaka, od klerikalcev najbolj sovraženega, — a najbolj delavnega in za narodno stvar najbolj požrtvovalnega narodnjaka liberalne slovenske stranke.

Politični pregled.

Vse novine so bile polne, da bosta graški in mariborski škof protestira a s posebnim pismom, katero bodo podpisali vsi duhovni obeh škofij, proti koafesionalnim postavam. A mariborski škof sam je to vest dementiral in zdaj se celo „Vaterland“ pravi, da je razpor mej klerikalci, ter jih spodbuja k edinosti, da zmagajo liberalce in je ukrotijo. — Sicer pa je minister Stremayer tako popustljiv in krotek nasproti škofom, da škofje sami menda ne mislijo več na resen upor, se manj pa hočejo postaviti mučeniki po vzgledu nemških kolegov.

Na Českem bodo kmalu zopet volitve, in sicer za državni zbor, ker so, kakor znano, vsi česki poslanci zopet zgubili svoje mandate za lesenjačo. Čehi so tedaj vedno na volišči in se ne naveličajo, kar je dokaz njih politične zrelosti in discipline. — Kdaj postanemo mi Slovenci tako zavestni, kakor Čehi?

Na Moravskem, kder bo volitev dež. poslanca namesto Belkredija, je moravski narodni klub izdal proklam, v katerem volilce opominja, naj ne volijo Belkredija, kateri je samo klerikalec in fevdalec in se drži politike nečrnosti. Moravski Čehi se, kakor znano, večinoma drže politike Mladočehov, ker se udeležujejo dež. in dež. zbora. Mladočeh Dr. Ed. Gregr je izdal brošuro, v kateri zagovarja z mirno besedo politiko in postopanje Mladočehov; ta brošura je zadnji čas predmet razpravljanja raznih časnikov vsake barve. — Cesar pride najbrže v Prago, a težko bo česki narod vsled tega obiska kaj dobil. Mogoče pa je uže, da se v dvornih krogih kaj novega nepričakovanega snuje, saj je prišlo tudi Kollerjevo imenovanje kar nenadoma. — Rusko prijateljstvo, ogrske finančne zadrege, katere so zdaj še večje, odkar noče Rotschildov konsorcij več plačevati v dež. blagajnice obrokov ogrska posojola brez garancije tudi na Cislajtanske državne polovice, nadvojvodov Albrehtov velik upliv in še večje šetanje, vse to kaže, da je mogoč in bližen prevrat avstrijske politike i sicer v Slovanom ugodnem pomenu.

Ker cesar nij potrdil volitve Stojkoviča za metropolita srbskega, se je kongres v Karlovi zedinil in zvolil z veliko večino rumunskega metropolita Ivačkoviča-a tudi za srbskega metropolita. — Kakor se sliši, bo cesar potrdil to volitev in Srbi

vendar enkrat pridejo do svojih pravic. Belgradska sinoda je škofa Stojkoviča proglasila kot šismatika, ali odpadnika ortodokskih pravovercev. — Tudi v grški cerkvi so zeloti, če le nij ta manever ogrske vlade. — Mejnarnodni sanitarni kongres na Dunaju je zaključil zborovanje. — Sklenil nij nič posebno važnega, razen nekaterih naredeb glede zabrajanja širenja kuga i. t. d. — Ogrski drž. zbor je končal volilno postavo in bode te dni do 20. oktobra zaključen. Francoska narodna skupščina je vsled sklepa ne razpuščena, ampak odložena od 3. t. m. do 30. novembra. Pred odidom so poslanci se volili permanentno komisijo, ki bo vlado nadzorovala; v to komisijo nij voljen noben Bonapartist in imajo v nji skrajni legitimisti in republikanci skup večino, oboji ti bodo lahko odbijali nakane Orleanistov, ki so zdaj zopet na površji in se močno gibajo. Gambetta je v eni zadnjih sej imel tak fulminanten govor, da je z njim vse neprijatelje republike moralčno pobil, ker mu nihče nij mogel odgovoriti. Gambetta je tudi vladi obljubil, da bo ostro nadzoroval vsak njen korak. Govor Gambettov je bil še od drugače mislečih pohvaljen in je po vsem Francoskem napravil najboljši vtis. —

Pariski nadškof Guibert, vrnivši se iz Rima, izdaje pastirski list, v katerem strašno zabavlja čez italijansko vlado, posebno čez ital. šolstvo, katero imenuje brezbožno, ki zadušuje moralo in vero v mladini. — Francozka vlada je hitela nadškofa pokarati in vladni listi so ga na vso moč grajali, da ne nastane napetost z italijansko vlado. — Zdaj pa italijanski in posebno francoski listi povdarjajo, da vlada mej obama državama največa prijaznost.

Naša cesarica, ki je zdaj na Angležkem je te dni obiskala angleško kraljico v Osbornu.

Na Španjskem nij nič posebno novega, razen tega, da je španjski poslanik na Francoskem to vlado opominjal, naj boljše varuje svoje meje proti Španjskemu in da je zdaj skoro gotovo, da bodo vse velevalsti priznale španjsko republiko — Nemška eskadra je uže na straži v španjskih vodah. —

Pri federalnem streljanju v st. Galu na Švicarskem je kanonik Ghiringheli imel govor proti vatikanu in papežu in za svobodo vesti in verstva. — Omenil je, da je Švicarska pokazala se svobodno in neodvisno, ko je upornim škofom in papeževemu poslaniku podpisala potni list.

Bruseljski kongres se do zdaj le kratkočasi in nij še začel resnega delovanja.

Razne vesti.

(Grofa Rudolfa Attemsa.) o katerem smo zadnjič poročali, da je zapustil dolga okoli 140 tisoč in pobegnil, še danes nijma policija v rokah, če tudi se je bila novica raznesla, da so ga v Livornu vlovili. Polcija je bila menda prihitra pri izlavljanji svojega steekbrifa. Danes se govori uže, da dolg znaša nad 200 tisoč gold, kar je za Gorico drugi mali borsni polom. Čudno je pri tem to, da, akopram je vsaka duša vedela, da grofovo premoženje je toliko kolikor nič, je vendar od vseh krajev si vedel denar pridobivati. Grofovskje bil ves v obnašanji, a iskal je denar tudi prinizem, služečem obojbi. Dekle in hlapci so tudi njegova žrtva. Kar piše „Cittadino“, (kateri je po našem listu novost povzel) da je ubežnik bil ud klerikalne stranke, nij res, mi nijmo tega tudi nikedar trdili, a ne moremo se kaj čuditi, da ga „Isonzo“ h svojim šteje, ker on je bil brez programa, in da je prišel v mestno starešinstvo, se ima zahvaliti edino le svoji radodarnosti s tujim blagom.

(„Navlasko Vito“) bode izdal nam. učitelj g. Franjo Orešec v Celji. Knjiga bode obsegala lepoznavske sestavke v prozi, pa tudi pesniške izdelke. Pri tej knjigi, ki bode stala 60 kr. bod. posebno soledovali g. Orešec, celjski dijaki in goriški pripravnik Janko Leban. Kedor hoče kaj več izvedeti, naj se obrne do zadnje imenovanega gospoda. —

(Celjski dijaki) napravijo 30. avgusta veliko besedo v žavski čitalnici. Program je jako obširen in zanimiv, ker bode petje, godba, govori, dramatične predstave in na zadnje v ponedeljek tudi izlet v solčavske planine. —

(Slovenski umetnik v Gorici). Mladi slikar, g. Ljudevit Grilec iz Idrije, se mudi uže več časa v Gorici in je napravil nekoliko slik za kapucinsko cerkev v Gorici in za cerkev Frančiškanov na Kostanjevi; te slike so prav lepe in jih v obče hvalijo. Napravil je pa tudi mnogo portretov po fotografiji in po naravi od goriške gospode; mi smo nekatere videli in moramo

reči, da so naslike osob popolnoma zadete in delo samo tako prečizno in lepo, da si štejejo v dolžnost mladega slovenskega slikarja javno pohvaliti in pripočeti sl. občinstvu, posebno ker je tako diskreten in priden, da noben drug, v Gorici tako. — On namreč napravi lep portret za 20 do 25 gold., kar vsaka količaja lepa oleografija stane. — Priporočamo rodoljubom, da mladega, slovenskega umetnika podpirajo. — Grilec ima svoj atelier via del giardino pubblico, nasproti realki v Tabajevi hiši.

(Goriška umetniška družba) naznanja, da bode v kratkem javni poduki za mladenice v poslopji glahouemih o s a d j e r e j i. V ta namen so tudi stipendije po 10 gld. razpisane. Natanjoneje poročilo prinesemo prihodnjič.

(Narodno društvo) v Ljubljani bo imelo svoj občni zbor v soboto 15. avgusta t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih „Narodne tiskarne“. Dnevni red: 1. Poročilo osnovalnega odbora. 2. Volitev predsednika, tajnika, denarničarja in šest odbornikov. Za osnovalni odbor: Dr. Vošnjak.

(Čitalnišnega izleta) k Rebku se bo mnogo gospode udeležilo; dandaj se jih je naznanilo 80. — Če kdo želi udeležiti se izleta, mora to najdaljše do sobote naznaniti.

(Trije odborniki) banke Slovenji mej njimi g. M. Žvanut iz Trsta, so se odpovedali odborništvu. — Eni pravijo, da zato, ker ravnatelj Blaschke tirja, da akcijonarji vplačajo na novo na mesto 10% 80 % na vsako delnico. —

17. t. m. bo občni zbor akcijonarjev v Ljubljani; tam bo menda pala kaka grenka beseda, a kakor so sliši, je vendar večina akcijonarjev za to pridobljena, da se banka zdrži. —

(Dekan Gabrijan) iz Vipave se je odpovedal dež. poslanstvu; ne vemo, kaj pomenja ta odpoved; a zdi se nam, da je začela na Kranjskem neka npatija za javnost.

(Iz pod Čavna) — Čital sem o dobri letini, ki se v več krajih nahaja v našem cesarstvu, čital sem tudi v listu „Soče“ 30. julija da se je nadejati dobre letine skoro po vsem Goriškem; veseli me kaj takega po časnikih čitati, prav je, saj tako ubogi kmetovalci so morali veliko uboštva in pomajkanja v pretečenih slabih letinah pretrpeti.

Ali žalibože vesel sem od ene strani čitati o dobrih letinah, katere v mnogih krajih kažejo, na drugi strani me pa žalost spremlja videti ubogo našo dolino, ki je po majnikovi borji tako uničena, da se je bati slabe letine.

Ravno ko je grozdje najbolje cvelo, prišla je borja, kakoršne uže zdavnej ne pametimo, ktera nam je skoro tri četrtinke grozdnjega zaroda na tla pomendrala in trtne mladike tako poškovala, da nam nij še za naprej niti zanašati na dobro vendimo; le pod kakšnimi zidovi v zavetju mu je borja prizanesla, pod katerim se pa prav lepo in zdravo grozdje nahaja.

Krompir nam je slana poparila in pobrala, tako da stari ljudje ga manje ne pametijo, fiziola se semena ne bo, katerega nam jo borja, potem pa šuš, ktera je čež tri tedne trajala poškovala. Turšica sicer lepo kaže, pa tudi ta je še v božjih rokah zavoljo neusmiljene borje, ktera vedno pri nas roji. Naj bi tudi slavna cenilna komisija na to ozir imela.

POSLANICE *)

Neki A. F. v dopisu št. Mavra v zadnjem „Glasu“ mej drugimi surovostimi tudi mene napada s besedami: „Vi g. A. Kozianzig, nekdanji župan in Vi g. Ernst Klavžar, nekdanji naš tajnik in dež. uradnik poznata našo še nezaceljeno rano. — Mogoče da se nam bo ponujala prilika, odgruiti to odedo.“ — Priliko Vam dajam jaz; odgrnite to odedo!

Če tega ne storite, je dokaz, da ste me hoteli perfidno pred svetom sumničiti in da ste nesramni obrokevalce, kajti le nepoštene in poredne osebe sumničijo ljudi brez vsacega dokaza. —

Pa vse to slepo in strastno mahanje je nasledek blamaže in propada ubozega mladeniča pri zadnji volitvi v Podgori.

And. Kocjančič.

Iz Črnič 28. julija. V 29. št. lista „Soče“ sem čital dopis iz Črnič, kateri dopis napada z lažmi poštene ljudi. Bil bi rad uže poprej na to odgovoril, ali čakal sem, da dopisnik iz Črnič v 29. št. „Soče“ se bode zopet kaj oglašil se svojimi grdimi lažmi; ker pa vidim, da je že celi žolč iz sebe razbljuval, in da nijma nobene želene sokrvice v sebi, torej sem se namenil v kratkih besedah njegove laži vse eni čitateljem „Soče“ v poštenje celega našega starešinstva z županom vred pojasniti in na bel svet spraviti. Uže samo uredništvo „Soče“ je v svoji opazki pokazalo, da se dopisnik blamira, ker pravi da kovačija onaga dopisa je v Črničah a ne v Selu, jaz pa rečem da dopisnik iz Sela v štev. 30. lista jo je pravo zadel z besedami, da mu še . . .

srajca viseti mora, ker za voljo svoje zanikrnosti in lenobe bodi si po šolah ali v drugih zalevalih, v katerih bi se moral svojih močij poslužiti, bi se kmalo kaj tacega pripetilo. Iz slabosti ubogi Don Quixotek sam n: ve, kaj čenča, in po hinavsko napada se svojimi lažmi tistih ki so se naveličali mu kruha dajati, češ da on s tem jim kakor strupeni gad, kakler se mu na rep stopi, pikne, in jih vznemiri. Ravno za to mi moja dolžnost tega ne pripušta, da bi jazto v nemar pustil in zamolčal posebno pa dopisniku v 29. št. Soče.

Dopisnik pravi: — „Kedo nosi obč. bremena, kakor za cerkev, šolo, poti, i. t. d. Na to mu odgovorjam, da za cerkev stroškov nimamo nič, ker se sama se svojim premoženjem in z dohodki vzdržuje. Duhovnikom plačujemo vsi v enaki meri, zato ker oni za vse enako delajo.

Za vzdrževanje in popraviljanje poslopij, favroža, kaplanije, ure, zvonov in vseh drugih občinskih rečij, ali se niso tudi vselej in sicer v starih časih po navadnih obrokih v več razredih plačevali? Zdaj pa več let sem se pa te kakor tudi vse druge reči na davke nakladajo; tako je tudi za šolo.

Kar kvasite o konfisciranju miloščine, konfiscirana je le od tistega, kateri jo je imel pravico konfiscirati, namreč sl. deželni odbor v Gorici sprovedel je velike stroške v občini za bolnišnico, torej je to miloščino obrnil ravno v korist ubozim; torej tudi vidite, kam stavimo miloščino revežev; ali tedaj nij prav, da je miloščina revežev na ta način konfiscirana? Pa ali zadostuje ta miloščina 69 fl. sedanjim ogromnim bolniškim stroškom, katerih je od 120 do 250 fl. na leto in še več, in tako od leta do leta več prihajajo: plačalo se je v pretečenem letu za bolniške stroške 566 fr. 25 kr. in še na dolgu ostalo 119 fr. 65 kr. Ali se niso ti plačali poviškom dakov?

Nadalje pravite, da občinski pašnik so živali v starih časih brez razločka vsi enako. Tudi to nij res; ali niso bili naši pradedje do lani del pašnika v šest razredov mej se pred 60 leti razdelili, da je tamkej vsaki občan svoj delež imel, ali nij še do danes očitno dokaz, da imajo nekteri bolj skrbni občanarji svoje hraste tankaj, katerih se ne sme nobeden drugi občanar sebi prisvojiti? Če bi pa Vi dopisnik hoteli od pašnika govoriti, v katerem zmislu je vaš in moj namen, bi morali saj tukajšno ljudstvo bolj primerno nagovarjati, da bi se eden drugemu udali, in eden drugega prizanesli, ker potem takem, bi si gotovo razdelitev izvršila in koristila vsej občini. Naše starešinstvo se je dosta potegovalo za razdelitev, in v zadnji seji je sklenilo razdelitev, in sicer polovico na vse enako, polovico v 8 razredov po davkih.

Sklep je podoben deželnozborškemu načrtu, ker je starešinstvo dobro vedelo, da če sklep nij v tem zmislu, in če dosti pritožeb pride, ga sl. dež. odbor ne bode podpiral. Žali bože, da je čez taistega uže več pritožeb prišlo. In takih pritožeb se menda naj več krive take karke! Zato pa se ne ve, če bo sl. dež. odbor to razdelitev po tem načinu dovolil; želeli bi bilo, da bi jo.

Kar pa tudi od finančnega stanja kvasite, se vas prav nič ne bojimo, ne zdaj in ne v prihodnje. Računi so od leta do leta bili navadno rešeni, in nij bilo pod sedanjim županstvom in starešinstvom naj manjše napake v denarni zadevi najti.

Se nekaj! dopisnik se jezi po onih dopisih, od katerih meni kovač nič znan nij; da beseda fevdalec nij v ōrničah znana, to mu dam prav.

Gospodič, ali vaše latinske besede „quos bonus“ i. t. d. so pa tukajšnemu ljudstvu kaj znane? Hvala bogu, da pa vender vi ste v 15 letih, če po 2, 3 leta v eno šolo, vendar do tega prišli, da nam kaj z latinščino poveste.

Ali bi ne bilo boljše, da bi vi, gospodine, za svoj napredek skrbeli, ne se tukaj v ōrničah po kotih skrivate, z lačnim trebulom se po občini klatite, ali ne veste, da vas je vsa občina uže do grla sita?

Pravicoljub.

* Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

Listnica uredništva

V zadnji številki „Glasa“ si je uredništvo tega lista svojo jezo zaradi šaljive in popolnoma nedolžne listnice v 30. šte. „Soče“ s tem saj nekoliko ohladilo, da je pred vsem nekaj prav otročjih in surovih psov na našo adresso napisalo, ne kaj prav nas po stari navadi obrekovalo. — Za Glasove psovke se mi ravno toliko zmenimo, kakor se zmeni pametni človek za kričanje uhogih mestnih gaminov, če za njim upijo. Pač pa moramo resno zavrniti premišljene laži in obrekovanja, naj uže pridejo od katere koli strani, ker je mogoče, da na nje veruje tudi kak pošten človek. „Glas“ piše mej drugim: Uboga šolska mladina, kateri se vsiljuje tak kulturosonski list in sklepa dotični sestavek tako le: Mi svetujemo „Sočinemu“ uredniku [ali kaj?] za danes to: Mesto, da nastavlja „špijone“ [brez dvoma dobro plačane/ okoli Mailling-ove tiskarne, naj raji od onih blekov iz vladnega „dispositionsfonda“ nekaj več podeli svojim „učenjkom“ — so zelo potrebni.

Gledé prvega stavka pozivljamo uredništvo „Glasa“, naj nam imenuje ono mladino, kateri mi svoj list usiljujemo. — Nam je znano, da goriški dijaki sami hodijo po „Sočo“ v tiskarno in da jo lahko pusté, kadar jim ljubo; sploh ne zapopadamo, kako bi bilo le mogoče koga siliti, da je naročnik tega ali onega lista. — Če je to mogoče v klerikalnih krogih, nam nij znano; mora uže biti, ker drugače bi „Glas“ ne mogel imeti kaj tacega za mogoče. — Znano pa nam je, da „Glasovce“ jezi, da mladina čita rajša „Sočo“ kakor „Glas“; znano in dokazano je tudi, da „Glasovci“ vsacega

mladega „Schmollerja“ z veseljem sprejmejo in da takim mladencem prav radi odločijo kak „Schmollwinkler“ v „Glasu“; ampak resnično nbo ga je le tista mladina, katere značaj je tako pokvarjen, da se da rabiti za špijonstvo in ki odgojena po fanatičnih hi pokritih, postaja žrtev hinavstva.

Gledé drugega stavka pa moramo pred vsem konstatirati, da se mi ne brigamo za to, kar se godi v Maillingovi tiskarni; kaj bi nas tudi moglo interessirati, saj nam prvi klerikalni list sam „Vaterland“ pritrjuje, da „Glas“ je jako plitev list in „Glas“ tudi je sam to obstal, ko odgovarja „Vaterlandu“ in moleduje, naj se ga usmilijo gospodje in naj mu piše vodene članke.

Mokarska učenost vendar še nij dočakala tacega lepega priznanja od svoje lastne stranke, kakor pa učenost „Glasovih“ pis-moukov, ki so dozdaj v polemiki dosegli k večjemu zmnožnost kakega zabitega baharja. — Pač p. je uže dokazano in lahko se dokazemo, da so ggg. Glasovci oni, ki se razumejo na špijonstvo in se prav marljivo brigajo za vsak naš korak. Po „Glasu“ so uže sami šestokrat hoteli ocrniti nas z dogodki, kateri sicer pretirani, so jim bili sporočeni po špijunih in gostoljubnost skrunjajočih ljudih; v Glasu smo pred ne dolgo čitali črno na belem rezultate nizkega, škodoželjnega špijonstva, „nekateri gospodje“ so javno previligirali, da še celo zapovedali nemoralno volunstvo; ti gospodje se menda celo policijskih aktov ne sramujejo; polivija namreč po tiskarnah išče manuskriptov in oni dan je popraševal neki stavec iz Mailling-ove tiskarne v Paternolli-jevi tiskarni po manuskriptu one listnice, ki je Glasovcem tako v živo segla, da so se po tem nepremišljeno zaleteli. Mi obžalujemo, da smo uničili oni manuskript in tudi ne bomo več uničili nobene listnice, da se bodo oni gospodje lahko okoristili in prepričali, da zadostuje, več ko zadostuje mokarska učenost, kadar je treba naslikati občinstvu bornost in nizkost glavnih „učenjkom“ onega lista, katerega glavno stališče je grda laž in kristjansko-katoliško obrekovanje.

Uže večkrat smo te gospode pri laži zasačili; vendar pa nijsmo mislili, da njihova nesramnost nijma mej; v tem smo se motili in smo nekoliko časa še preveč dobro mislili o njih. A nekaj časa sem, od kar so jim vsi grdi nakani proti nam spodleteli, so začeli „Glasovci“ nas najpopreje skrivno opravljati, da smo od vlade podpirani i. t. d. Čast lista, ki je od prvega začetka branil neutralsljivo narodne pravice tudi proti vladi, kateri je uže take resnice v zobe povedal, da bi za kaj tacega „Glasu“ primanjalo poguma, — čast našega lista in naše stranke je bila s tem razaljena. — Vendar pa smo mi dozdaj molčali in si mislili, kedor za hrbtom govori, govori. — Denes je reč drugačna: Glas je v zadnjem listu izrekel, da naj mi iz vladnega „dispositionsfonda“ kaj več podelimo svojim učenjkom, s katerimi besedami je javno izrazil se in nas obrekoval, da mi dobivamo polporo od vlade. — To je za neodvisen list največje razaljenje in mi si za denes štejemo v dolžnost gospode od Glasa pozvati, naj nam dokažejo, da smo mi le en krajcar potegnili iz omenjenega „dispositionsfonda“. Če nam dokažejo le en krajcar, po tem položimo pero na stran. Če pa tega ne storijo, ostanemo v naših in v očeh vsacega poštenega človeka, najnižji obrekovalci in lažnjivci ter popolnoma nepošteni ljudje.

Zalostno je sicer, da je treba gospode od Glasa, ki so večidel tonzurirani, pred svetom skalpirati s pečalom ničvrednosti; a mi smo bili hudo provocirani in bomo, če dokazov ne bo, še izdatnejše postopali.

Uredništvo „Soče.“

Mnoge dopisnike, katerih dopisi še nijso bili v listu, prosimo, da potpijo; vse pride na vrsto, kar je dobrega.

G. Z. v Nabc. Pošljite nam do pondeljka prav gotovo konec lista, da si ne bo treba drugače pomagati.

Cenik raznega blaga

na goriškem trgu, 6. avgusta.

		f.	kr.
Pšenica kraška,	Pol. nova	.	2 50
„ gorska	„	.	4 30
„ goriška	„	.	—
Turšica domača	„	.	—
„ ogrska	„	.	2 10
Ječmen cel	„	.	1 80
„ pehan	„	.	2 80
Oves laski	„ nov	.	1 50
„ ogrski	„ star	.	2 —
Fizol laski	„	.	2 40
„ gorski	„	.	2 67
Rž	„	.	2 10
Krompir	cent	.	2 50
Seno	„	.	1 —
Slama	„	.	0 90
Slanina [špeh] domača	cent	.	42 —
„ amerikauska	„	.	35 —
Vino črno, vedro [Em]	„	10 do	20 —
„ belo,	„	8 „	15 —
Pivo gradsko	„	9 „	9 60

Riž I. vrste po 13 II. vrste po 12. — III. vrste po 11.50 IV. vrste po 10.50 V. vrste po 8 fl.

Može iz Rittlerjevih mlinov v Stračicah.

Sé žakljem: Št. I. po 14.20 Št. II. po 13.70 Št. III. po 12.40 Št. IV. po 10.40 Št. V. po 9.70 VI. po 8.50.

Brez žaklja: Otrobi drobni po 2.40 otrobi debeli po 2.20 fl.

OZNANILO

Naznanja se s tem, da bode prihodnji somenj

v Nabrežini kyatni četrtek septembra

(i ta dan vsako leto naprej!) letos 17. dne imenovanega meseca, h kateremu somnju, ker je po navadi prav živahen, slavno občinstvo vljudno vabi podpisano.

Županstvo v Nabrežini dne 26. julija

J. žef Gručen

„SLAVIJA“

VZAJEMNO-ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI.

JAVNA ZAHVALA

Dolžnost moja je, vsestransko znanej zavarovalnej banki „SLAVIJA“ za natančno preiskavo požarne škode pri mojih poslopih, ter za jako hitro podeljeno mi plačilo javno zahvaliti se, ter tudi nje glavni zastop za južne avstrijske kraje v Trstu vseinu slavnemu občinstvu najgorkeje pripočiti.

Janez Comolli Lr.

posestnik v Podpeči pri Vrhniki.

Podpisani si čestita sl. občinstvu naznanjati, da je odprl v Bevi in i zalogo bele morske soli in pravega istrskega oljkega olja, kakor tudi vse baže moke in otrobi.

se Nadeja da p. n. gospodje, ki bodo blagovolili ga z naročami počestiti, bodo vselej s teh to in s prav spodobno ceno zadovoljni. Na pr. podpisani daja moke in otrobe po ravno isti ceni, koja je v Št. Ivanskem mlinu.

P. Sardotsch.

Prva občna zavarovalna banka

„SLOVENIJA“

v Ljubljani

si dovoljuje s tem čestitemu občinstvu naznanjati, da je sprejela gospoda

Ivana Pavletiča

za potujočega zastopnika na Goriškem in priporča g. županom in g. dohovnom omenjega zastopnika pri njegovem delovanji podpirati.

Zavarovalna banka

„SLAVIJA“

v Pragi,

Oznanilo.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da smo pooblastili gospoda

Stefana Makuca

kot zastopnika banke „SLAVIJE“ na Goriškem in uljudno prosimo, da bi se omenjenemu gospodu izreklo mej vsemi prijatelji, ki se želé zavarovati, popolno zaupanje.